Person

OSVALD HELMUTH

(1894 – 1966)











Skuespiller, sanger. Født 14/7 1894 (Osvald Helmuth Herbert Pedersen), død 17/3 1966 - 71 år gammel. Far til skuespiller Frits Helmuth (1931-2004).

Debuterede i 1913 i Randers og fik en omfattende scenekarriere med et hav af revyoptrædender men også roller på Det kgl. Teater. Med hans eminente sans for at forme en karakter - ofte den lille mand på gaden - står hans viser som en perlerække af små, uforglemmelige skuespil. Fra sit egentlige gennembrud i 1929 med "Ølhunden" til sin sidste optræden i 1963 var han dansk revys ukronede konge.

Uddrag fra Morten Piils "Danske filmskuespillere" (Gyldendal, 2003):

Forrige århundredes største mandlige visesanger fik ikke en filmkarriere, der stod mål med hans indsats som revykunstner. Først sent faldt alt på plads for Helmuth i en ønskerolle som Harry i "Harry og kammertjeneren" (1961). Da havde han endelig til fulde lært, at han "ikke behøvede at råbe op for at få folk til at lægge mærke til mig", som han selv udtrykte det. Netop overspillet var tidligere et voldsomt problem, som dog glimtvis blev overvundet. Og så viser han en vidunderligt ukunstlet varme.

Han tonefilmdebuterede i 1930'ernes på mange måder åndsformørkede ASA-farcer som kvintessensen af den jævne mand med begge ben på jorden og humøret gearet flere trin for højt. Alice O'Fredericks og Lau Lauritzen synes ikke at have ydet nævneværdig instruktion til den etablerede revystjerne, der ellers efter eget udsagn ikke følte sig synderligt hjemme foran kameraet.

Debuten "En fuldendt Gentleman" (1937) introduceres som 'en Osvald Helmuth Film' og lancerer ham som viktualiehandler Mortensen, der bliver millionær ved roulettespil og forsøger sig blandt de rige. En forceret præstation i en næsten helt charmeforladt film. Heller ikke hans tre viser demonstrerer mere end dygtighed.

Også titelrollen i "Der var engang en vicevært" (1937) spiller han med højt belagt folkelighed og demonstrativ latter over eget (beskedent) vid. Han er en hjertensgod vicevært-mæcen for en gruppe unge kunstnere, og filmen er som helhed sjovere end debuten. Lidt bedre går det i "Den mandlige Husassistent" (1938), hvor han spiller sammen med Axel Frische, mens hans fisker i "Blaavand melder Storm" (38) nærmest er et uvejr af overspil.

Lau og fru Alice syntes langt om længe at have øjnet hans muligheder for hverdagsdramaet, da de gav ham hovedrollen i "Familien Olsen" (1940), hvor Helmuth ofte overbeviser smukt som den retskafne familiefar, der kommer i en samvittighedskonflikt som nævning. Også i "En Mand af Betydning" (1941) er han den jævne, solide københavner, der vikles ind i en kriminalsag, denne gang som mistænkt. Hvorefter han - ganske veloplagt - er tilbage i farcen "Ebberød Bank" (1943), som han selv instruerede (til husbehov).

Og så kom der en mærkværdig film, der på én gang er højdepunkt og bundskraber. I "Stjerneskud" (1947) spiller han 'sig selv' og er overgearet, når han tuller farcefjoget rundt med vennen Einar Sissener. Men filmen rummer den vise, han selv - med god grund - satte allerhøjst: "Ved Havnen" af Aage Stentoft og Arvid Müller, og den er som et forstudie til hans stilfærdige Harry. Han er den anonyme funktionær, der trækker sin cykel langs havnen efter arbejdstids ophør kl. 17, fuld af resigneret udlængsel. Det er som at opleve en hel menneskeskæbne på få minutter, Helmuths berømte 'lille mand' med bankende hjerte og et bevægende intimt nærvær i viseforedraget. - Også en anden af sine markante viser synger han her: "Konen, kællingen, Madammen".

Johan Jacobsens komedie "Som sendt fra himlen" (1951) fejlplacerer ham i en birolle som kontorchef betaget af Birgitte Reimer - det erotiske var slet ikke Helmuths sag. Sin næstbedste større filmpræstation yder han i titelrollen i "Den kloge mand" (1956), som tagtækkeren og kvaksalveren Rasmus Thomsen, der først og fremmest er klog på livet. Her spiller Helmuth med en nyvunden stille styrke og lun menneskekundskab.

I Bent Christensens "Pigen i søgelyset" (1959) smører han igen folkeligheden for tykt på som skønhedsdronningen Vivi Baks arbejderfar, men to år efter kommer samme instruktørs legendariske folkekomedie "Harry og kammertjeneren" og viser en mere neddæmpet Helmuth end nogensinde før, endelig hundrede procent sikker på figur og udstråling i rollen som opsynsmanden Harry, der for en gangs skyld forkæler sig selv ved at ansætte en kammertjener. Et alderdomsportræt af en sjælden indfølt finhed og musikalitet.

Lau Lauritzens "Jensen længe leve" (1965) drukner ham i en overkonstrueret, triviel kriminalhistorie. Men i Henning Carlsens Hamsun-film "Sult" (1966) har han - dødsmærket og nærmest tyst - en lille rolle som pantelåner og giver den sit smukt ældede ansigt, præget af en egen tragisk kølighed. [Uddrag fra "Danske filmskuespillere" slut]

Filmografi

Musik

Titel	År	Funktion	Kategori
Sult	1966	Pantelåner	DK/Spillefilm
Jensen længe leve!	1965	Eriksen	DK/Spillefilm
Harry og kammertjeneren	1961	Harry	DK/Spillefilm
Den hvide hingst	1961	Oles onkel	DK/Spillefilm
En by ved navn København	1960	Dansk speak	DK/Dokumentarfilm
Pigen i søgelyset	1959	Jonnas far	DK/Spillefilm
Irma Journalen 1957	1957	Medvirkende	DK/Reklamefilm
Den kloge mand	1956	Rasmus Thomsen, 'klog mand'	DK/Spillefilm
Jeppe på bjerget	1955	Medvirkende	Tv-film
Valget 1953	1953	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Politikens filmjournal 213	1953	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Politikens filmjournal 191	1953	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Politikens filmjournal 151	1952	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Politikens filmjournal 141	1952	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Politikens filmjournal 105	1951	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Politikens filmjournal 097	1951	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Politikens filmjournal 087	1951	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Vores fjerde far	1951	1. betjent	DK/Spillefilm
Politikens filmjournal 112	1951	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Som sendt fra himlen	1951	Medvirkende	DK/Spillefilm
Politikens filmjournal 114	1951	Medvirkende	Dokumentariske optagelser

Titel	År	Funktion	Kategori
Nordisk filmjournal 054	1950	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Berlingske Tidende 1749-1949	1949	Medvirkende	DK/Kort fiktion
Stjerneskud	1947	Osvald	DK/Spillefilm
Landskampen Danmark-Sverige 1946	1946	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Ebberød Bank	1943	Instruktion, Peter Vipperup, skræddermester	DK/Spillefilm
Op med Humøret	1943	Medvirkende	DK/Spillefilm
En Mand af betydning	1941	Baldur Justesen, Indehaver af Ismejeri	DK/Spillefilm
Familien Olsen	1940	Alfred Olsen, grønthandler	DK/Spillefilm
Blaavand melder Storm	1938	Fiskeskipper Jens Olesen	DK/Spillefilm
Den mandlige Husassistent	1938	Thomas Hansen, Tjener, Sangtekster	DK/Spillefilm
Der var engang en Vicevært	1937	Vicevært Christensen, Sangtekster	DK/Spillefilm
En fuldendt Gentleman	1937	Spækhøker Mortensen, Manus, Sangtekster	DK/Spillefilm
Cocktail	1937	Medvirkende	DK/Spillefilm
Cirkus-Revyen	1936	Medvirkende	DK/Spillefilm
Reserve-Ægtemanden	1921	Peter Bille, violinist	U/Spillefilm
Ungkarleliv	1921	Arne, Knopps nevø	DK/Spillefilm
Tyvepak	1921	Billy	U/Spillefilm
De Nygifte	1920	Hans, Mumms' svigersøn	DK/Kort fiktion
Hendes Mands Forlovede	1919	Medvirkende	DK/Spillefilm
Hævnens Nat	1916	Medvirkende	DK/Spillefilm
I Storm og Stille	1915	Teatergæst	DK/Spillefilm
Det evige Had	1915	Medvirkende	DK/Spillefilm
Operabranden	1912	Medvirkende	DK/Spillefilm

UDSKRIV DOWNLOAD PDF